

Нехемия китабы

1

Биринши бап Нехемияның дуғасы

¹ Хахалия улы Нехемияның сөзлери:

Персия патшасы Артаксеркстің хукимдарлығының жигирмаланшы жылының Кислеу айында^а мен пайтахтта, Суза қаласында едим. ² Сонда туұысқанларымнан бири Хананий айырым адамлар менен бирге Яхудадан келди. Мен олардан сүргиннен қутылып қалып, тири қалған яхудийлер хәм Ерусалим қаласы туұралы сорадым. ³ Олар маған сүргиннен қутылып қалып, Яхуда ўәлаятында тири қалғанлардың қатты қыйыншылық хәм шерменделик аўхалда қалғаны, Ерусалим дийўалларының ўайран етилип, дәрўазаларының өртеп жиберилгени туұралы айтып берди.

⁴ Бул сөзлерди еситкенимде, отырып жыладым. Бир неше күн қайғыға батып жүрдим, ораза тутып, аспанның Қудайына былай деп дуўа еттим: ⁵ «О, аспанның Қудайы Жаратқан Ийе! Сен уллы хәм айбатлы Қудайсаң! Сен Өзинди сүйгенлер хәм буйрықларыңды орынлағанлар менен дүзген келисимиңе садық қаласаң. ⁶ Қулыңның дуўасын еситиў ушын кулақларың түриўли, көзлериң ашық болғай. Енди Сениң алдыңда қулларың болған Израил халқы ушын күни-түни дуўа етип, олардың гүналары ушын тәўбе қыламан. Аўа, бизлер Сениң алдыңда гүна иследик, мен де, мениң әкемнің үй-иши де гүна иследи. ⁷ Бизлер Сениң алдыңда қатты жеркенишли ислерди иследик. Сениң қулың Муўсаға берген буйрықларыңа, қағыйдалар хәм нызамларыңа бойсынбадық. ⁸ Енди қулың Муўсаға берген мына сөзлериңди есиңе ала гөр: „Егер сизлер Маған опасызлық етсеңиз, Мен сизлерди халықлар арасына шашып жиберемен. ⁹ Бирақ Маған қайтып келсеңиз хәм буйрықларыма бойсынып, оларды орынласаңыз, жердиң ең шетине қуўғын қылынған болсаңыз да, сизлерди ол жерден жыйнап аламан. Атымды уллылаў ушын, таңлап алған жерге сизлерди алып келемен“.

¹⁰ Израил халқы – Сениң қулларың хәм Өз халқың. Уллы күдиретиң хәм күшли қолың менен оларды азат еткенсең. ¹¹ О, Ийем! Қулың болған мениң дуўама хәм Сениң атыңды хұрмет қылыўдан заўықланатуғын қулларыңның дуўасына кулақ түре гөр. Бүгин маған әўмет берип, патшада маған деген реҳим оята гөр».

^аПерсия патшасы Артаксеркстің хукимдарлығының жигирмаланшы жылының Кислеу айында – б. э. ш. 446-жыл ноябрь-декабрь айлары.

Сол ўақытлары мен патшаның шарап қуйыўшысы едим.

2

Екинши бап Нехемияның Ерусалимге қайтыўы

¹ Патша Артаксеркстиң хўкимдарлығының жигирмаланшы жылы, Нисан айы^b еди. Мен патшаның алдына әкелинген шарапты оған усындым. Бурын ҳеш қашан патша мени тўскин аўхалда көрген жоқ еди. ² Сонлықтан патша маған:

– Неге қапа көринесең? Билемен, кесел емессең. Жўрегинде бир дәртин бар ма деймен? – деди. Мен қатты қорқып кеттим. ³ Сонда да патшаға:

– Тақсыр, өмириңиз узақ болсын! Ата-бабаларымыз жерленген қала қаңырап, дәрўазалары өртелген болса, мен қалай қапа болмайын? – дедим.

⁴ Патша маған:

– Не тилейсең? – деди. Сонда мен ишимнен аспанның Қудайына дуўа еттим, ⁵ кейин патшаға былай дедим:

– Тақсыр, егер макул деп тапсаңыз хэм мендей қулыңызға кеўлиңиз толған болса, онда мени Яхудаға, ата-бабаларым жерленген қалаға жиберсеңиз. Мен бул қаланы қайта қурмақшыман.

⁶ Сонда ханбийке де патшаның жанында отырған еди. Патша меннен:

– Сапарың қанша ўақытқа созылады, қашан қайтып келесең? – деп сорады. Патша мени жиберийўге ыразы болды. Соңынан мен ўақытты белгилеп айттым.

⁷ Мен патшаға жэне былай дедим:

– Тақсыр, егер сизге макул болса, Яхудаға жетип барғанымша, өз жерлеринен өтийиме рухсат берийи ушын, дәрьяның арғы жағының хэкимлерине хат жазып берилсин. ⁸ Жэне де, патша тоғайларының бажбаны Асафқа да хат жаздырып берсеңиз. Ол маған Қудайдың Ибадатханасы жанындағы қорғанның дәрўазаларын, қала дийўалларын соқтырыўым хэм өзиме үй салдырыўым ушын керек болатуғын ағашларды берсин.

Қудайдың мийримли қолы мениң үстимде болғанлығы себепли, патша сорағанымның хэммесин берди.

⁹ Патша мениң менен бирге бир неше әскербасылар хэм атлылар жиберген еди. Мен дәрьяның арғы жағының хэкимлерине келип, оларға патшаның хатларын бердим. ¹⁰ Хоронлы Санбаллат хэм аммон халқынан болған хызметши Тобия Израил халқының ийгилиги ушын ғамхорлық етийўге бир

^bПатша Артаксеркстиң хўкимдарлығының жигирмаланшы жылы, Нисан айы – б. э. ш. 445-жыл бэхәрдин баслары.

адамның келгенин еситкенде, қатты ғәзепленди.

¹¹ Мен Ерусалимге келип, ол жерде үш күн болдым. ¹² Мен Ерусалим ушын ислейтуғын ислеримди Қудайымның жүрегиме салғанын хеш кимге айтпадым. Түнде турып, жанымдағы адамлардан бир нешеуін ертип, жолға шықтым. Жаныма өзим минип жүрген жаныуардан басқа хеш қандай жаныуар алған жоқ едим.

¹³ Түнде Ойпатлық дәрұазасы арқалы шығып, Айдарха булағына, ол жерден Тезек дәрұазасына бардым. Мен ұайран етилген Ерусалим дийуалларын хәм оның жағып жиберилген дәрұазаларын көзден кеширдим. ¹⁴ Соңынан Булақ дәрұазасына хәм Патша хауызына бардым. Бирақ астымдағы жаныуарым өтиуге жол таба алмады. ¹⁵ Сонлықтан түнде сай бойлап көтерилип, дийуалды көзден кеширдим. Ақырында, кери айланып, Ойпатлық дәрұазасы арқалы изге қайттым.

¹⁶ Хүкимет басшылары мениң қай жерге барып, не ислеп жүргенимди билмеди. Себеби мен яхудийлерге де, рууханийлерге де, ақсүйеклерге де, басшыларға да, усы иске қатнасы бар басқа жумыс алып барыушыларға да еле хеш нәрсе айтпаған едим.

¹⁷ Соңынан мен оларға: «Қандай апатшылыққа ушырағанмызды көрип турсыз ба? Ерусалим босап қалған, ал оның дәрұазалары болса, жандырып жиберилген. Жүриңлер, Ерусалимнің дийуалларын қайта тиклейик. Буннан былай аяқ асты болыуға шек қояйық», – дедим. ¹⁸ Мен оларға Қудайдың мийримли қолының мениң үстимде екенин хәм патшаның өзиме айтқан сөзлерин айтып бердим.

Сонда олар: «Қурылысты баслаймыз», – деди хәм қайырлы иске бар күшин жумсауға таяр турды.

¹⁹ Бирақ хоронлы Санбаллат, аммон халқынан болған хызметши Тобия хәм арабиялы Гешем буларды еситкенде, үстимизден күлди хәм:

– Не ислеп атырсыз өзи? Ямаса патшаға қарсы бас көтерип атырсызлар ма?
– деп бизлерди кемситип сөйледи.

²⁰ Сонда мен оларға:

– Аспанның Қудайы исимизди сәтли қылады, ал Оның куллары болған бизлер қурылысты баслаймыз. Сизлердиң Ерусалимде үлесиңиз де, хақыңыз да, тарийхий дерегиңиз де жоқ, – деп жууап бердим.

3

Үшинши бап Дийуалдың тиклениуи

¹ Соннан соң, бас рууханий Эляшиб хәм оның рууханий тууысқанлары иске кирисип, Қой дәрұазасын қайта курды. Олар дәрұазаны бағышлау рәсиминен

өткерип, қапыларын орнына құрды. Жүзлик минарасына дейинги дийуалларды тиклеп, оны бағышлау рәсиминен өткерди. Және де, олар Хананел минарасына шекемги дийуалларды да тикледі. ² Ерихолылар оннан кейинги бөлегін, ал оннан кейинги бөлекти Имрий улы Заккур құрды.

³ Балық дәрұазасын Хассенаның уллары құрды. Олар дәрұазаның бөренелерін қойып, қапыларын құрды, құлып хәм тәмбилерін орнатты.

⁴ Оннан кейинги бөлекте Хәққостың ақлығы Урияның улы Меремот дүзетіу іслерін алып барды. Оннан кейинги бөлекти Мешезабелдің ақлығы Берехияның улы Мешуллам, ал оннан кейинги бөлекти Баана улы Садоқ дүзетті. ⁵ Олардан кейинги бөлекти теқоалылар дүзетті. Бірақ олардың ақсүйеклери өз қадағалаушыларының бұйрығын орынлау ушын қәддин бүкпеди.

⁶ Ешана^с дәрұазасын Пасеах улы Йояда хәм Бесодия улы Мешуллам дүзетті. Олар дәрұазаның бөренелерін қойып, қапыларын құрды, құлып хәм тәмбилерін орнатты. ⁷ Олардан кейинги бөлекти гибонлы Мелатия хәм меронотлы Ядон дәрьяның арғы жағындағы хәкімнің қол астындағы Гибон хәм Миспа турғынлары менен бирге дүзетті. ⁸ Олардан кейинги бөлекти зергер Хархая улы Уззиел, ал оннан кейинги бөлекти хош ийисли затлар таярлаушы Ханания дүзетті. Олар Ерусалим дийуалларының Кең дийуалға дейинги аралығын қайта тикледі. ⁹ Олардың жанындағы бөлекти Ерусалим үлкесинің ярымының басқарыушысы Хур улы Рефая дүзетті. ¹⁰ Олардан кейинги бөлекти, өз үйинің қарама-қарсысын Харумаф улы Едая, ал оннан кейинги бөлекти Хашабния улы Хаттуш дүзетті. ¹¹ Харим улы Малкия менен Пахат-Моаб улы Хашшуб басқа бир бөлекти хәм Тандырлар минарасын дүзетті. ¹² Кейинги бөлекти Ерусалим үлкесинің ярымының басқарыушысы Халлохеш улы Шаллум өз қызлары менен бирге дүзетті.

¹³ Ханун хәм Заноах турғынлары Ойпатлық дәрұазасын дүзетті. Олар дәрұаза бөренелерін қойып, қапыларын құрды, құлып хәм тәмбилерін орнатты. Және де, олар дийуалдың Тезек дәрұазасына шекемги мың шығанак аралығын дүзетті.

¹⁴ Ал Тезек дәрұазасын Бейт-Хәккерем үлкесинің басқарыушысы Рехаб улы Малкия дүзетті. Ол дәрұазаны құрып, қапыларын, құлып хәм тәмбилерін орнатты.

¹⁵ Булақ дәрұазасын Миспа үлкесинің басқарыушысы Кол-Хозе улы Шаллун дүзетті. Ол дәрұазаны құрып, үстин жауды, қапыларын, құлып хәм тәмбилерін орнатты. Ол патша бағының қасындағы Шелах хәуізының дийуалын да Дауыттың қаласынан төменге түсетуғын текшеге шекем дүзетті.

^сЕшана – ямаса Ески.

¹⁶ Оның жанындағы бөлекти, яғный Даўыттың мазарының қарама-қарсысына шекемги орыннан хаўызға хәм Батырлар үйине дейинги аралықты Бейт-Сур үлкесиниң ярымының басқарыўшысы Азбуқ улы Нехемия дүзетти.

¹⁷ Оның жанындағы бөлекти Баний улы Рехумның басшылығында лебийлилер дүзетти. Оннан кейинги бөлекте Кеила үлкесиниң ярымының басқарыўшысы Хашабия өз үлкеси атынан дүзетиў ислерин алып барды.

¹⁸ Оннан кейинги бөлекти Хашабияның туўысқанлары Кеила үлкесиниң қалған ярымының басқарыўшысы Хенадад улы Биннуй^d басшылығында дүзетти. ¹⁹ Оннан кейин Миспаның басшысы Ешуа улы Эзер қурал-жарак сақлаў бөлмесине көтерилетуғын жолдың алдынан дийўалдың мүйешине шекемги аралықты дүзетти. ²⁰ Оннан кейин мүйештен баслап, бас руўханий Эляшибтиң үйиниң қапысының кирер аўзына дейинги аралықты Заббай улы Барух ықлас пенен дүзетти. ²¹ Оның жанындағы Эляшибтиң үйиниң қапысының кирер аўзынан баслап, оның үйиниң ақырына шекемги аралықты Хәққостың ақлығы Урияның улы Меремот дүзетти.

²² Оннан кейинги бөлекти дөгеректеги аймақлардан келген руўханийлер дүзетти. ²³ Олардан кейин Бенямин хәм Хашшуб өз үйлериниң қарсы алдындағы бөлекти, ал олардан кейин Ананияның ақлығы Маасеяның улы Азария өз үйиниң жанындағы бөлекти дүзетти. ²⁴ Оннан кейин Азарияның үйинен дийўалдың мүйешине хәм айланбасына шекемги аралықты Хенадад улы Биннуй дүзетти. ²⁵ Мүйештиң хәм сақшылар хәўлисіндеги патшаның жоқарғы сарайына шығатуғын минараның қарсысын Узай улы Палал дүзетти. Оннан кейин Парош улы Педая ²⁶ Офелде жасайтуғын Ибадатхана хызметшилери менен бирге шығыс тәрәптеги Суў дәрўазасының қарсы алдына хәм Шығыңқы минарасына шекемги аралықты дүзетти.

²⁷ Шығыңқы минарасының қарсысынан Офел дийўалына шекемги басқа бөлекти теқоалылар дүзетти. ²⁸ Руўханийлер Ат дәрўазасының жоқарысын, хәр бири өз үйиниң қарсы алдын дүзетти. ²⁹ Олардан кейин Иммер улы Садок өз үйиниң қарсысын, оннан кейинги бөлекти шығыстағы дәрўазаның қараўылы Шекания улы Шемая дүзетти. ³⁰ Оннан кейинги басқа бир бөлекти Шелемия улы Ханания хәм Салафтың алтыншы улы Ханун дүзетти. Олардан кейин Берехия улы Мешуллам өз бөлмесиниң қарсы алдын дүзетти. ³¹ Оннан кейин Мифкад дәрўазасына қарсы турған Ибадатхана хызметшилери менен саўдагерлердиң үйине хәм мүйештеги жоқарғы бөлмеге шекемги аралықты зергер Малкия дүзетти. ³² Ал мүйештеги жоқарғы бөлмеден Қой дәрўазасына шекемги аралықты зергерлер хәм саўдагерлер дүзетти.

^dБиннуй – басқа нусқада Баўўай.

Төртінші бап Қайта қурыу иesine қарсы шыққанлар

¹ Санбаллат бизлердің дийуалды қайта қурып атырғанымызды еситкенде, қаны қайнап, ғазепке минди хәм яхудийлерди масқаралай баслады. ² Ол өз шериклери менен Самария ләшкерлери алдында былай деди: «Мына бийшара яхудийлер не ислеп атыр? Ырасында да, олар өз дийуалын қайта тиклемекши ме? Ырасында да, олар курбанлық бермекши ме? Булар не, бир күн ишинде қурылысты питкермекши ме? Ырасында да, олар жанып, үйилген шығындыға айланған тасларды жанландырмақшы ма?»

³ Санбаллаттың жанында турған аммон халқынан болған Тобия да: «Қурып атырған дийуалына қараңлар! Егер бир түлки келип үстине минсе, тас дийуалы тас-талқан болады», – деди.

⁴ Сонда мен былай деп дууа еттим: «О, Қудайымыз, бизлерге қулақ сал! Бизлер хорланып атырмыз. Олардың бизлерге көрсеткен хорлығын өзлеринің басына жаудыр хәм олар да тутқын болып, жат елде таланатуғын болсын. ⁵ Олардың айыптарын жауып, гүналарын кеширип, көз алдыңнан өширип таслай гөрме! Себеби олар қурылысшылардың арына тийди».

⁶ Деген менен, бизлер дийуал қурылысын дауам еттик. Халық бар ықласы менен ислегенликтен, пүткил дийуалды оның ярымына дейин тикледик.

⁷ Бирақ Санбаллат, Тобия, арабиялылар, аммонлар хәм ашдоодлылар Ерусалим дийуалларының тиклениу ислеринің алға илгерилеп, бузылған жерлеринің пителип атырғанын еситкенде, қатты ашыуланды. ⁸ Олар хәммеси бирге келип, Ерусалимге қарсы урыс ашыуға хәм ол жерде тәртипсизликти келтирип шығарыуға келисип алды. ⁹ Сонда бизлер Қудайымызға дууа етип, олардан қорғаныу ушын күни-түни сақшылар қойдық.

¹⁰ Бирақ яхудалылар тоңқылдап:

«Жүк тасыушылар халдан тайды,
шығынды болса жүдә көп.

Сонлықтан өз күшимиз бенен
дийуалды қайта қура алмаймыз», – деди.

¹¹ Ал душпанларымыз болса: «Бизлерди билип, көрип қоймасынан бурын араларына кирип алып, оларды өлтирейик хәм исти тоқтатайық», – деп атыр.

¹² Олардың жанында жасайтуғын яхудийлер келип, бизлерге: «Олар хәр тәрәптен сизлерге бастырып келмекши», – деп он мәртепелеп айтты.

¹³ Сол себепли дийуалдың ең пәс, ашық жерлеринің артына қылыш, найза хәм оқ жай менен қуралланған адамларды тийрелери бойынша

орналастырдым. ¹⁴ Буларды көріп шыққаннан соң, ақсүйектерге, басшыларға хәм пүткил халыққа: «Олардан қорқпаңдар. Уллы хәм айбатлы Ийемизди еске алыңдар. Туұысқанларыңыз, ул-қызларыңыз, хаялларыңыз хәм үйлеріңіз ушын урысыңдар», – дедім.

¹⁵ Өзлерінің нийетлерінен хабардар екеніміз хәм Қудай оларды пушқа шығарғаны душпанларымыздың қулағына жетіп барды. Сонда бизлер хәммеміз дийұалға, хәр биріміз өз исимізге қайттық.

¹⁶⁻¹⁷ Сол күннен баслап, адамларымының ярымы қурылыста иследи, ярымы найза, қалқан, оқ жай услап, саұйт кийди. Ал басшылар дийұал қурып атырған пүткил Яхуда халқының артында турды. Дийұал қурыұшылар хәм жүк тасыұшылар бир қолы менен жұмыс илеп, екінші қолына қуралын алып жүрди. ¹⁸ Хәр бир қурылысшы белине қылышын байлап алып, жұмыс иследи. Кәрнай шертетуғынлар менің жанымда жүрди. ¹⁹ Мен ақсүйектерге, басшыларға хәм пүткил халыққа былай дедім: «Жұмыс көлеми үлкен хәм кең. Бизлер дийұал бойлап жайылып кетіп, бир-бирімізден узақласып баратырмыз. ²⁰ Сонлықтан қай жерден кәрнай сестин еситсеңіз, сол жерге, қасымызға жыйналыңдар. Қудайымыз бизлер ушын урысады».

²¹ Бизлер жұмысты азанда ерте, күн шыққаннан баслап, кеште кеш, жулдызлар шыққанда тамамладық. Адамлардың ярымы бәрқулла сақшылықта турды. ²² Сол ұақытлары мен халыққа және: «Хәр бир адам өз хызметшилери менен бирге Ерусалимде түнесин. Олар түнде қараұыллықта турып, күндіз жұмыс илесин», – дедім.

²³ Мен де, туұысқанларым да, хызметшилерім де, жанымдағы қараұыллар да, хеш биріміз кийімлерімізди шешпедик. Хәр бир адамның қуралы қолында болды.

5

Бесінші бап Нехемияның жарлыларға жәрдем бериұи

¹ Сол ұақытлары халық ишинде, еркеклер хәм олардың хаяллары арасында өз туұысқанлары болған яхудийлерге деген күшли наразылық жүзеге келди.

² Олардың базылары: «Бизлер көпшилиқпиз, ул-қызларымыз көп. Нан таұып жеп, тиришилиқ етиұиміз ушын бизге бийдай керек», – деди.

³ Ал базылары болса: «Ашлық ұақытта нанымызды табыұ ушын, атызларымызды, жүзимзарларымызды хәм үйлерімізди гиреұге берип атырмыз», – деди.

⁴ Және басқалары болса: «Патшаға салық төлеұ ушын атызларымыз хәм жүзимзарларымыз үстинен үстеме пул алдық. ⁵ Бизлердің яхудий туұысқанларымыз бенен қанымыз бир, балаларымыздың да олардың

балаларынан айырмашылығы жоқ. Бірақ бизлер ул-қызларымызды қул етип сатыўға мәжбүр болып атырмыз, қызларымыздың айырымлары әлле қашан шорылыққа сатылды. Атыз хәм жүзимзарларымыз енди басқалардың қолына өткенликтен, бизлер шарасыз қалдық», – деди.

⁶ Мен олардың наразылығы менен усындай сөзлерин еситкенимде, қатты ашыўландым. ⁷ Біраз ойландым, кейин ақсүйеклер менен басшыларға кейип:

– Сизлер өз туўысқанларыңыздан үстеме алып атырсызлар ма? – дедим.

Мен усы мәселеге байланысly үлкен жыйын топладым. ⁸ Соңынан жыйналғанларға:

– Бизлер басқа халықларға сатылған яхудий туўысқанларымызды күшимиз жеткенше қайтарып сатып алдық. Ал сизлер болсаңыз, өз туўысқанларыңызды сатып атырсызлар. Оларды және сатып алыўымыз ушын ба? – дедим. Олар жуўап таппай, үнсиз турды.

⁹ Мен оларға және былай дедим:

– Ислеп атырғаныңыз жақсы ис емес. Бизге душпан болған халықларға маскара болмаў ушын, Қудайдан қорқып жасаў керек емес пе еди? ¹⁰ Мениң өзим, туўысқанларым хәм хызметкерлерим менен бирге халыққа қарызға пул хәм бийдай берип атырмыз. Бірақ ендигиден былай ол ушын үстеме алыўды тоқтатайық! ¹¹ Хәзирден-ақ оларға өзлериңиз тартып алған атызларын, жүзим хәм зәйтүн бағларын, үйлерин, үстеме ушын төлеген гүмислерин^е, бийдайын, шарап хәм майларын қайтарып бериңлер.

¹² Олар:

– Қайтарып беремиз, олардан хеш нәрсе талап етпеймиз. Сизиң айтқаныңыздай қыламыз, – деди. Сонда мен руўханийлерди шақыртып, руўханийлердиң алдында ақсүйеклер менен басшыларға берген үәдесинде туратуғыны туўралы оларға ант иштирдим. ¹³ Соңынан шапанымның белбеўлигин шешип қағып:

– Өз үәдесинде турмаған адамды Қудай үй-жайынан хәм ийелигинен айырып, дымсыз қалдырсын, – дедим. Пүткил жыйналғанлар:

– Аўмийин, – деди хәм Жаратқан Ийеге алғыс-мақтаўлар айтты. Халық берген үәдесинде турды.

¹⁴ Және де, өзим Яхуда жерине хәким болып тайынланған күннен баслап он еки жыл даўамында, яғный Артаксеркстиң патшалығының жигирмаланшы жылынан отыз екінши жылына шекем мен де, туўысқанларым да хәкимге арналған азық-аўқаттан жемедик. ¹⁵ Меннен бурынғы хәкимлер халыққа аўырманлық жүклеп, нан менен шараптан тысқары олардан қырқ шекел гүмис те алған екен. Хәтте, олардың хызметшилери де халыққа өз хүкимин

^еҮстеме ушын төлеген гүмислерин – сөзбе-сөз: жүзден бир бөлеклерин.

өткерген екен. Бірақ мен Қудайдан қорққанлықтан, булай ислемедім.

¹⁶ Оның орнына мен бар күшимди дийўалдың қурылысына бағышладым. Хызметкерлерімнің хәммеси истиң басына жыйналды. Бизлер бирде бир атыз сатып алмадық.

¹⁷ Айланамыздағы басқа халықтардан келгенлерди есапқа алмағанның өзінде, яхудийлерден хәм лаўазымлы адамлардан бир жүз елиў адам мениң дастурханымнан аўқатланатуғын еди. ¹⁸ Бир күнлик аўқат ушын бир өгиз, алты семиз қой хәм бир қанша таўықлар писирилетуғын, және хәр он күнде бир рет мол етип, түрли-түрли шараптардан берилетуғын еди. Деген менен, мен үлке хәкимине тийисли аўқатты талап етпедім, онысыз да халықтың жүги аўыр еди.

¹⁹ О, Қудайым! Бул халық ушын ислеген ислерімди мениң ийгилигим ушын еске ала гөр!

6

Алтыншы бап Нехемияға қарсы тил бириктириў

¹ Дийўалларды қурып, бузылған жерлериниң бирде-биреўин қалдырмай, толық оңлап болғаным Санбаллат, Тобия, арабиялы Гешем хәм басқа душпанларымның қулағына жетип барды. Бірақ ол ўақытта, мен еле дәрўазалардың қапыларын орнатып болмаған едим. ² Сонда Санбаллат пенен Гешем маған адам жиберип: «Оно тегислигиндеги аўыллардың биринде^f ушырасайық», – деди. Олар маған зыян келтириў нийетинде еди. ³ Сонлықтан мен де оларға хабаршылар жиберип: «Мен үлкен бир ис пенен бәнтпен. Сонлықтан бара алмайман. Не ушын мен исти таслап, сизлерге барыўым хәм жумысты тоқтатыўым керек?» – дедім. ⁴ Олар төрт мәрте сол хабарды жиберди, мен де төрт мәрте солай жуўап қайтардым.

⁵ Сонда бесинши рет Санбаллат маған өз хызметшисин жиберди. Оның қолында мөрленбеген ашық хат бар еди. ⁶ Хатта былай деп жазылған еди: «Басқа халықтар арасында хабарлар тараған, Гешем де буны тастыйықлайды. Сен хәм яхудийлер қозғалаң көтериўди ойлап атырсызлар. Сол себептен сизлер дийўалларды қайта тиклеп атырған екенсиз. Усы хабарларға қарағанда, сен оларға патша болмақшы екенсең. ⁷ Және де, өзиң хәкқында: „Яхуданың өз патшасы бар!“ деп жәриялаўы ушын, сен пайғамбарларды да тайынлапсаң. Бул сөзлер, әлбетте, патшаның қулағына жетип барады. Сонлықтан кел, бирге кеңесип алайық».

⁸ Мен оған адам жиберип: «Айтқанларыңның хәммеси жалған, буларды сен

^f Аўыллардың биринде – ямаса Кефримде.

өзин ойлап шығарғансаң», – деп жууап бердим.

⁹ Олардың хәммеси бизлерди қорқытпақшы болып: «Қолларын истен суўйтсақ, ис тоқтайды», – деп ойлаған еди. Буған қарсы, мен Қудайдан қолларыма күш бериўин сорадым. ¹⁰ Бир күни мен Меҳетабелдиң ақлығы Делая улы Шемаяның үйине бардым. Ол үйине тығылып алған еди. Ол маған:

– Кел, Қудайдың Үйинде, Ибадатхананың ишинде ушырасып, есиклерин тас қылып, илдирип алайық. Себеби олар сени өлтириў ушын кележак, түнде сени өлтириўге келеди, – деди.

¹¹ Бирақ мен оған:

– Мен қашып кететуғын адамға уқсайман ба? Яки тири қалыў ушын, Ибадатханаға жасырынатуғын адамға уқсайман ба? Бармайман, – дедим.

¹² Мен оны Қудайдың жибермегенин, бирақ оны Тобия менен Санбаллат параға сатып алғанлықтан, ол маған қарсы усындай жалған пайғамбаршылық сөзлерин айтқанын түсинип жеттим. ¹³ Олар мени қорқытыў ушын хәм қорққанымнан оның айтқанын қылып, гүна ислеўим ушын, Шемаяны жаллаған еди. Сонда мени жаманлап, абырайымды төгиў ушын себеп табылар еди.

¹⁴ Мен былай деп дуўа еттим: «О, Қудайым, Тобия менен Санбаллаттың ислеген ислерин умыта гөрме! Сондай-ақ мени қорқытпақшы болған пайғамбар ҳаял Ноадияны хәм басқа пайғамбарларды да есинде сақлай гөр!»

Дийўал қурылысының жуўмақланыўы

¹⁵ Дийўал Элул айының жигирма бесинши сәнесинде⁸, елиў еки күнде питкерилди. ¹⁶ Барлық душпанларымыз бул ҳаққында еситкенде, этирапымыздағы халықлардың хәммеси қорқып кетти хәм олардың қатты еңсеси түсти. Себеби олар бул истиң Қудайымыздың жәрдемінде исленгенин түсинди.

¹⁷ Буннан тысқары, сол күнлери Яхуда ақсүйеклери Тобияға көп хатлар жазған болып, Тобиядан да оларға хатлар келип турды. ¹⁸ Тобия Арах улы Шеканияның күйеў баласы болғанлықтан хәм Тобияның улы Еҳоханан Берехия улы Мешулламның қызына үйленгенликтен, Яхудадағы көп адамлар оның менен нан сындырысып, ант ишискен еди. ¹⁹ Хәтте, олар Тобияның жақсы ислери ҳаққында маған айтатуғын, мениң айтқанларымды да оған жеткерип туратуғын еди. Тобия да мени қорқытыў ушын хатлар жиберип туратуғын еди.

⁸Элул айының жигирма бесинши сәнесинде – б. э. ш. 445-жылы жаздың ақырында.

7

Жетинши бап ¹ Қала дийўалы қурылып, дәрўазаның қапылары орнатылып болынғаннан соң, дәрўаза қараўыллары, қосықшылар хәм лебийлилер хызметке қойылды. ² Мен туўысқаным Хананийге хәм қорғанның әскербасысы Хананияға Ерусалимге жетекшилик етиўди тапсырдым. Әскербасы Хананий басқаларға қарағанда садық хәм Қудайдан қорқатуғын адам еди. ³ Мен оларға былай дедим: «Күн қатты қызған ўақытта, Ерусалим дәрўазалары жабық турсын. Дәрўаза қараўыллары хызметте турғанда қапылар жабылып, илдирип қойылсын. Қараўыллар Ерусалим турғынларынан тайынлансын. Олардың айырымлары нәўбетшиликте турсын, ал айырымлары өз үйиниң қарсы алдын қараўылласын».

Сүргиннен қайтып келгенлердин дизими

⁴ Ерусалим кең хәм уллы қала еди. Бирақ оның халқы аз болып, қурылған жайлар да еле аз еди. ⁵ Сонда Қудайым мениң жүрегиме ақсүйеклерди, басшыларды хәм халықты жыйнап, оларды шежиреси бойынша дизимге алыўды салды. Мен сүргиннен биринши болып қайтып келгенлердин жазба түрдеги шежиресин таптым. Онда былай деп жазылған еди:

⁶ Бабилон патшасы Набуходоносордың Бабилонға тутқын етип алып кеткен адамлары сүргин етилип, тутқында болған ўәлаятлардан Ерусалимге хәм Яхудадағы өз қалаларына қайтып келди. ⁷ Олар Зеруббабел, Ешуа, Нехемия, Азария, Раамия, Нахманий, Мордохай, Билшан, Мисперет, Бигўай, Нехум хәм Баананың басшылығында қайтып келди.

Сүргиннен қайтқан Израил ерлериниң дизими төмендегише:

⁸ Парош урпақларынан – 2172 адам;

⁹ Шефатия урпақларынан – 372 адам;

¹⁰ Арах урпақларынан – 652 адам;

¹¹ Пахат-Моаб, яғный Ешуа хәм Йоаб урпақларынан – 2818 адам;

¹² Элам урпақларынан – 1254 адам;

¹³ Затту урпақларынан – 845 адам;

¹⁴ Заккай урпақларынан – 760 адам;

¹⁵ Биннуй урпақларынан – 648 адам;

¹⁶ Бебай урпақларынан – 628 адам;

¹⁷ Азгад урпақларынан – 2322 адам;

¹⁸ Адоникам урпақларынан – 667 адам;

¹⁹ Бигўай урпақларынан – 2067 адам;

²⁰ Адин урпақларынан – 655 адам;

²¹ Атер, яғный Хизкия урпақларынан – 98 адам;

- ²² Хашум урпақларынан – 328 адам;
- ²³ Бетсай урпақларынан – 324 адам;
- ²⁴ Хариф урпақларынан – 112 адам;
- ²⁵ Гибон урпақларынан – 95 адам;
- ²⁶ Бейтлехемлилер менен нетофалылардан – 188 адам;
- ²⁷ Анатотлылардан – 128 адам;
- ²⁸ Бейт-Азмаўетлилерден – 42 адам;
- ²⁹ Кирят-Яримлилерден, кефиралылардан хәм бееротлылардан – 743 адам;
- ³⁰ Рамалылардан хәм гебалылардан – 621 адам;
- ³¹ Михмаслылардан – 122 адам;
- ³² Бейт-Эллилерден хәм айлылардан – 123 адам;
- ³³ Басқа неболылардан – 52 адам;
- ³⁴ Басқа эламлылардан – 1254 адам;
- ³⁵ Харимлилерден – 320 адам;
- ³⁶ Ерихольылардан – 345 адам;
- ³⁷ Лодлылардан, хадишлилерден хәм онолылардан – 721 адам;
- ³⁸ Сеналылардан – 3930 адам;
- ³⁹ Руўханийлер:
Ешуа нәсилинен болған Едая урпақларынан – 973 адам;
- ⁴⁰ Иммер урпақларынан – 1052 адам;
- ⁴¹ Пашхур урпақларынан – 1247 адам;
- ⁴² Харим урпақларынан – 1017 адам.
- ⁴³ Лебийлилер:
Ходеўа нәсилинен тараған Ешуа хәм Қадмиел урпақларынан – 74 адам.
- ⁴⁴ Қосықшылар:
Асаф урпақларынан – 148 адам;
- ⁴⁵ Дәрўаза қараўыллары: Шаллум, Атер, Талмон, Аққуб, Хатита хәм Шобай урпақларынан – 138 адам.
- ⁴⁶ Ибадатхана хызметшилери:
Сиха урпақларынан, Хасуфа урпақларынан, Таббаот урпақларынан,
- ⁴⁷ Керос урпақларынан, Сиа урпақларынан, Падон урпақларынан,
- ⁴⁸ Лебана урпақларынан, Хагаба урпақларынан, Шалмай урпақларынан,
- ⁴⁹ Ханан урпақларынан, Гиддел урпақларынан, Гахар урпақларынан,
- ⁵⁰ Реая урпақларынан, Ресин урпақларынан, Неқода урпақларынан,
- ⁵¹ Газзам урпақларынан, Узза урпақларынан, Пасеах урпақларынан,
- ⁵² Бесай урпақларынан, Меуним урпақларынан, Нефушесим урпақларынан,
- ⁵³ Бақбуқ урпақларынан, Хақуфа урпақларынан, Хархур урпақларынан,
- ⁵⁴ Баслит урпақларынан, Мехида урпақларынан, Харша урпақларынан,

- ⁵⁵ Барқос урпақтарынан, Сисера урпақтарынан, Темах урпақтарынан,
⁵⁶ Незиах урпақтарынан хәм Хатифа урпақтарынан еди.
- ⁵⁷ Сулайманның хызметшилериниң урпақлары:
Сотай урпақтарынан, Соферет урпақтарынан, Перида урпақтарынан,
⁵⁸ Яла урпақтарынан, Дарқон урпақтарынан, Гиддел урпақтарынан,
⁵⁹ Шефатия урпақтарынан, Хаттил урпақтарынан, Покерет-Хассебайым
урпақтарынан хәм Амон урпақтарынан еди.
- ⁶⁰ Ибадатхана хызметшилери менен Сулайманның хызметшилериниң
урпақтарынан барлығы болып 392 адам еди.
- ⁶¹ Тел-Мелах, Тел-Харша, Керуб, Аддон хәм Иммер қалаларынан көшип
келген, бірақ өзлериниң шығысын хәм Израилдың қайсы урыўына тийисли
екенин дәлиллей алмағанлар мыналар еди:
- ⁶² Делая, Тобия хәм Неқода урпақтарынан – 642 адам.
- ⁶³ Сондай-ақ руўханийлер нәсилинен болған Хабайя урпақлары, Хәққос
урпақлары хәм гиладлы Барзиллайдың қызларының бирине үйленип, қәйин
атасының аты менен аталған Барзиллай урпақлары. ⁶⁴ Булар жазба
шежиреден өз шығысын изледи, бірақ таба алмағанлықтан қаны таза емес
деп, руўханийлик хызметинен шетлетилди. ⁶⁵ Хәким оларға Урим хәм
Туммимнен пайдалана алатуғын руўханий шықпағанша, тек руўханийлерге
берилетуғын ең мухаддес тағамнан жемеўди буйырды.
- ⁶⁶ Пүткил жәмийет хәммеси болып 42360 адам еди. ⁶⁷ Булардан тысқары,
олардың 7337 қул хәм шорылары, 245 еркек хәм хаял қосықшылары да бар
еди. ⁶⁸ Және де, 736 аты, 245 ғашыры, ⁶⁹ 435 түйеси хәм 6720 ешеги бар еди.
- ⁷⁰ Айырым әўлад басшылары исти жүргизиў ушын сыйлар берди. Хәким
қазнаға 1000 дарик^h алтын, 50 табақ, 530 дана руўханийлик кийимин берди.
- ⁷¹ Айырым әўлад басшылары истиң жүриўи ушын қазнаға 20000 дарикⁱ
алтын, 2200 мина^j гүмис берди. ⁷² Ал халықтың қалған бөлеги 20000 дарик^k
алтын, 2000 мина^l гүмис хәм 67 руўханийлик кийимин берди.
- ⁷³ Солай етип, руўханийлер, лебийлилер, дәрўаза қараўыллары, қосықшылар,
айырым адамлар, Ибадатхана хызметшилери хәм пүткил Израил халқы өз
қалаларына орналасты.

8

^h1000 дарик – 8.5 кг.

ⁱ20000 дарик – 170 кг.

^j2200 мина – 1,3 т.

^k20000 дарик – 170 кг.

^l2000 мина – 170 т.

Сегизинши бап Эзраның Нызам кітабын халыққа оқып беріуі

¹ Израиллылар қалаларына орналасып болғаннан соң, жетинши айда^m пүткіл халық бир адамдай болып Суў дәрўазасының алдындағы майданға жыйналды. Олар улама Эзрадан Жаратқан Ийениң Муўса арқалы Израил халқына берген буйрықлары жазылған Нызам кітабын алып келиўди сорады.

² Сонда жетинши айдың биринши күниⁿ руўханий Эзра Нызам кітабын халық жыйналған жерге алып келди. Еркеклер, ҳаяллар ҳәм тыңлап, оқылғанды түсине алатуғын балалардың ҳәммеси сол жерде еди. ³ Эзра Суў дәрўазасы алдындағы майданда еркеклердиң, ҳаяллардың ҳәм түсине алатуғын ҳәр бир адамның алдында күн шыққаннан түске шекем Нызам кітабын даўыслап оқыды. Ҳәмме оқылған сөзди дыққат пенен тыңлады.

⁴ Улама Эзра усы ис ушын алдын ала таярланған ағаш минбер үстинде турды. Оның оң тәрәпинде Маттития, Шема, Аная, Урия, Хилкия ҳәм Маасея, ал шеп тәрәпинде Педая, Мишаел, Малкия, Хашум, Хашбаддана, Захария ҳәм Мешуллам турды.

⁵ Бийик минберде турған Эзра пүткіл халықтың көз алдында кітапты ашты. Сонда пүткіл халық орнынан турды. ⁶ Эзра уллы Қудайға, Жаратқан Ийеге алғыс-мақтаўлар айтты. Пүткіл халық қолларын көтерип: «Аўмийин, аўмийин», – деп жуўап берди ҳәм ет-бетинен жерге жығылып, Жаратқан Ийеге сыйынды.

⁷ Лебийлилер – Ешуа, Баний, Шеребия, Ямин, Аққуб, Шаббетай, Ҳодия, Маасея, Келита, Азария, Йозабад, Ханан, Пелая өз орынларында тик турған халыққа Нызамды түсиндирди. ⁸ Олар Қудайдың Нызам кітабын анық оқып, мәнисин түсиндирип берди ҳәм халық оқылғанды түсинди.

⁹ Нызам сөзлерин еситкенде, пүткіл халық жылады. Сонлықтан ҳәким Нехемия, улама ҳәм руўханий болған Эзра ҳәм халыққа үйретип турған лебийлилер халыққа: «Бүгин Қудайыңыз Жаратқан Ийе ушын мухаддес күн. Аза тутып, көз жас төкпеңлер», – деди.

¹⁰ Кейин Нехемия халыққа былай деди: «Енди үйлериңизге қайтып, майлы аўқатлардан жеп, мазалы ишимликлерден ишиңлер. Аўқат таярламағанларға да сол нәрселерден пай берип жибериңлер. Себеби бүгин Ийемиз ушын мухаддес күн. Қайғырмаңлар, себеби Жаратқан Ийе беретуғын қуўаныш сизлерди күшли қылады».

¹¹ Лебийлилер де: «Тынышланыңлар, бүгин мухаддес күн, қайғырмаңлар», – деп халықты тынышландырды. ¹² Солай етип, пүткіл халық жеп-ишиў,

^mЖетинши айда – шама менен сентябрьдиң ақырларынан октябрьдиң ақырларына шекемги ўақыт.

ⁿЖетинши айдың биринши күни – б. э. ш. 445-жыл 8-октябрь.

басқаларға пайларын бериу хәм уллы қууаныш пенен байрамлау ушын кетти. Өйткени олар өзлерине айтылғанларды түсинген еди.

¹³ Ертеңине пүткил халықтың әулад басшылары, рууханийлер хәм лебийлилер Нызам сөзлерин үйрениу ушын улама Эзраның жанына жыйналды. ¹⁴ Олар Нызамда жазылған Жаратқан Ийениң Муўса аркалы берген мына буйрығын тапты: «Израил халқы жетинши айдағы байрам күнлери қосларда жасасын. ¹⁵ Сонлықтан барлық қалаларда хәм Ерусалимде: „Жазылғанға муўапық, таўларға шығып, зәйтүн, жабайы зәйтүн, мирра, пальма хәм басқа да жапырақлы ағашлардың шақаларын алып келип, қос қурыңлар“, – деп жар салып, жәриялансын».

¹⁶ Солай етип, халық барып, шақалар алып келди хәм хәр бир адам өз тамларының басына, шарбақларына, Қудайдың Ибадатханасының шарбағына, Суу дәрұазасы алдындағы майданға хәм Эфраим дәрұазасының алдындағы майданға өзлери ушын қослар қурып алды. ¹⁷ Сүргиннен қайтып келгенлердің хәммеси қослар қурып, қосларда жасады. Нун улы Ешуаның дәуиринен усы күнге дейин израиллылар булай ислеменген еди. Олар шексиз қууанышқа бөленген еди. ¹⁸ Эзра биринши күннен соңғы күнге дейин, хәр күни Қудайдың Нызам кітабын оқыды. Олар жети күн байрамлады, ал сегизинши күни қағыйдаға муўапық салтанатлы жыйналыс болды.

9

Тоғызыншы бап Халықтың гүналары ушын тәўбе қылыуы

¹ Жетинши айдың жигирма төртинши күни^о пүткил Израил халқы ораза тутып, аза кийимин кийген хәм басларына топырақ шашқан халда жыйналды.

² Сол уақытта Израил урпақлары барлық басқа халықлардан айырылып шықты. Олар өзлериниң гүналарын хәм ата-бабалары ислеген жаман ислерди ашық мойынлады. ³ Олар өз орынларында турып, үш саатты өзлериниң Қудайы Жаратқан Ийениң Нызам кітабын оқыу менен, ал үш саатты гүнаны ашық мойынлау хәм өзлериниң Қудайы Жаратқан Ийеге сыйыныу менен өткізди. ⁴ Ешуа, Баний, Қадмиел, Шебания, Бунний, Шеребия, Баний хәм Кенаний лебийлилер ушын ажыратылған сыпаның үстине шығып, Қудайы Жаратқан Ийеге қатты дауыслап жалбарынды.

⁵ Кейин лебийлилер Ешуа Қадмиел, Баний, Хашабния, Шеребия, Ходия, Шебания, Петахия былай деди: «Турып, мәңгиге бар болған Қудайыңыз Жаратқан Ийеге алғыс-мақтаулар айтыңлар». Олар былай деп дууа етті:

^оЖетинши айдың жигирма төртинши күни – хәзирги календарь бойынша б. э. ш. 445-жыл 31-октябрь.

«Бизлердің тәрийиплеулеримизден де, алғыс-мақтауларымыздан да ұллы болған Оның даңқлы атына алғыс-мақтаулар айтыңдар!

⁶ Жаратқан Ийе, Сен жалғызсаң. Сен аспанды, аспанның аспанын, олардағы пүткіл барлықты, жерди хәм ондағы барлық нәрсени, теңизлерди хәм олардың ишиндеги барлық нәрсени жараттың. Хәммесине Сен жан бердің, пүткіл аспан денелери саған сыйынады.

⁷ Құдай Ийе, Сен Өзин Ибрамды таңлап алып, халдейлердің Ур қаласынан алып шықтың хәм оған Ибрайым деген жаңа ат бердің.

⁸ Оны алдында садық деп таптың хәм оның урпақларына кенаан, хетт, амор, периз, ебус хәм гиргаш халықларының жерлерин беріу ушын, оның менен келисим дүздің. Сен үәденди орынладың, себеби Сен әдилсең.

⁹ Сен ата-бабаларымыздың Мысырда шеккен азаптарын көрдің хәм Қамыс теңизи^Р жанындағы олардың дад-пәриядын еситтің.

¹⁰ Менменсип, ата-бабаларымызға жәбир көрсеткени ушын, Сен фараонға, оның барлық хызметкерлерине хәм сол жердеги оның пүткіл халқына кәраматлы белгилер хәм кәраматлар көрсеттің. Сол себебли бүгінге дейин Өзиннің даңқлы атыңды сақлап қалдың. ¹¹ Сен ата-бабаларымыздың көз алдында теңизди екиге айырдың хәм олар теңизди құрғақ жер арқалы кесип өтті. Ал оларды қуғанларды болса, терең суўға ылақтырылған тас киби теңиз түбине батырып жибердің.

¹² Күндиз минара сыяқлы булт болып, түнде олардың жүретуғын жолларына жақты түсириу ушын минара сыяқлы от болып, ата-бабаларымызға жол көрсеттің.

¹³ Сен Синай тауына түсип, аспаннан олар менен сөйлестің хәм оларға әдил ызаамлар, дурыс көрсетпелер, ийгиликли қағыйдалар хәм буйрықлар бердің. ¹⁴ Оларға Өзиннің мухаддес Шаббат^Қ күніңди билдирдің. Құлың Муўса арқалы буйрықлар, қағыйдалар хәм ызаамлар бердің. ¹⁵ Аш болғанында, аспаннан нан жаўдырдың, шөллегенинде, жартастан суў шығарып бердің. Сен оларға Өзин беремен деп ант ишкен жерге барыўды хәм сол жерди ийелеўди буйырдың.

¹⁶ Бирақ ата-бабаларымыз тәкаббирлик хәм қайсарлық қылып, буйрықларыңа бойсынбады. ¹⁷ Олар бойсыныўдан бас тартып, Сениң өзлеринің көз алдында ислеген кәраматларыңды умытты. Олар

^РҚамыс теңизи – ямаса Қызыл теңизи.

^ҚШаббат күни – Құдай буйырған дем алыс күни, хәптениң жетинши күни.

менменлик етти хәм Мысырдағы қуллыққа қайтыу үшін өзлерине бир басшы қойып алып, Саған қарсы бас көтерди. Бірақ Сен кеширетуғын, мийримли, реҳимли, сабыр-тақатлы хәм сүйиспеншилиги шексиз Қудай болғанлықтан, оларды таслап кетпедиң. ¹⁸ Хәтте, ата-бабаларымыз өзлерине тананың мүсинин ислеп алып: „Мине, бизлерди Мысырдан алып шыққан қудайымыз“, – деп Сени қатты хорлады.

¹⁹ Бірақ Сениң реҳимлилигиң уллы болғанлығы себепли, оларды шөлде таслап кетпедиң. Күндиз оларға жол көрсетиуши минара сыяқлы булт та, түнде олардың жүретуғын жолларына жақты түсириуши минара сыяқлы от та оларды тәрк етпеди. ²⁰ Сен оларға тәлим бериу үшін, Өзиңнің ийгиликли Руўхыңды бердиң. Аўызларынан маннаны[†] тартып алмадың, шөлин қандырыу үшін суў да бердиң. ²¹ Шөлде Сен оларды қырк жыл бақтың: олар хеш нәрседен кемлик көрмеди, кийимлери де тоздады, аяқлары да қабармады.

²² Сен оларға патшалықлар менен халықларды тәслим етип, олардың барлық жерлерин бөлистирип бердиң. Олар Хешбон патшасы Сихонның хәм Башан патшасы Огтың жерлерине ийелик етти. ²³ Сен олардың урпақларын аспандағы жулдызлардай етип көбейттиң хәм оларды ата-бабаларына: „Кирип, ийелик етиңдер“, деген жерге алып келдиң. ²⁴ Олардың урпақлары сол жерге кирип, оны ийеледи. Сен оларға сол жердиң тұрғынлары болған кенаанлыларды бойсындырдың хәм қәлегенин қылыу үшін, кенаанлылардың патшалары менен халқын оларға тәслим еттиң. ²⁵ Олар қорған қалаларды, өнимдар жерлерди басып алды хәм түрли жақсы затлар менен толтырылған үйлерди, қазылған суў сақлағышларды, жүзимзарларды, зәйтүн бағларын хәм көп санлы мийуе ағашларын ийеледи. Олар жеп тойды, семирди хәм Сениң уллы ийгилигиңнен рәхәтленди.

²⁶ Бірақ олар бойсынбай, Саған қарсы бас көтерди. Олар Сениң Нызамыңа арқасын бурып, Саған қайтыуға шақырған пайғамбарларыңды өлтирди. Усылай олар Саған қатты тил тийгизди.

²⁷ Сонлықтан Сен оларды душпанларының қолына бердиң, душпанлары оларды ездиди. Олар азап шеккен уақытларында, Саған жалбарынды. Сен оларды аспаннан еситтиң хәм Өзиңнің уллы реҳимиң менен оларға қутқарыушыларды жибердиң. Қутқарыушылар оларды душпанларының қолынан қутқарды.

[†]Манна – израиллылар Мысырдан шығып, қырк жыл шөлде жасаған уақытында, Қудай аспаннан жаудырып тұрған аўқат.

²⁸ Бирақ олар тынышлыққа ерискеннен соң, және Сениң көз алдында жаман ислерди иследи. Сол себепли Сен оларды қайтадан душпанларының қолына бердің хәм душпанлары олардың үстинен хәкимдарлық етти. Олар және Саған жалбарынғанда, Сен оларды аспаннан еситтиң хәм Өзиңнің уллы реҳимиң менен оларды көп мәрте қутқарып алдың.

²⁹ Сен оларды Өз Нызамыңа қайтарыў ушын ескертсең де, қайсарлық етип, буйрықларыңа бойсынбады хәм қағыйдаларыңнан жүз бурып, гүна иследи. Егер оларды орынлағанда, өмирге ерисер еди. Бирақ олар Саған терис қарады хәм менменсип, бойсыныўдан бас тартты.

³⁰ Жыллар бойы оларды шыдамлылық пенен күттиң. Өз Руўхың менен пайғамбарларың арқалы оларға ескерттиң. Бирақ олар тыңламады. Сонлықтан Сен оларды айналасындағы халықларға тәслим еттиң.

³¹ Бирақ Өзиңнің уллы реҳимлигиң себепли, оларды толық жоқ қылмадың хәм тәрк етпедиң. Себеби Сен мийримли хәм реҳимли Қудайсаң.

³² О, Қудайымыз! Сен келисимине хәм сүйиспеншилигине садық болған мийримли, уллы, күдиретли хәм айбатлы Қудайсаң! Ассирия патшаларының дәўиринен бүгінге дейин бизлер шеккен азаптар, патшаларымыз, басшыларымыз, руўханийлеримиз, пайғамбарларымыз, ата-бабаларымыз хәм пүткіл халқымыз шеккен азаптар Сениң нәзеринде аз болып көринбегей. ³³ Басымызға түскен хәр бир исте Сен әдил болдың. Өйткени Сен садықлық пенен ис тутсаң да, бизлер жаўызлық ислей бердик. ³⁴ Патшаларымыз, басшыларымыз, руўханийлеримиз хәм ата-бабаларымыз Сениң Нызамың бойынша жасамады, Сен берген буйрық хәм ескертиўлерге қулақ аспады. ³⁵ Олар өз патшалықларында, Сен берген уллы жақсылық ишинде жасаса да, кең хәм өнимдар жерлерди ажыратып берсең де, олар Саған қулақ аспады хәм өзлериниң жаўыз ислеринен қайтпады.

³⁶ Мине, бүгін бизлер қулмыз. Мийўелеринен жеп, ийгилигинен татсын деп ата-бабаларымызға берген жеринде қул болып жасап атырмыз. ³⁷ Гүналарымыз себепли, жеримиздиң мол хасылын үстимизден Өзиң қойған патшаларға беремиз. Олар өзлеримизди де, малларымызды да қәлегенинше басқарады. Бизлер қатты азап шегип атырмыз».

Халықтың миннетлеме алыўы

³⁸ «Усы ислер себепли бизлер жазба түрде қатал миннетлеме аламыз. Оған басшыларымыз, лебийлилеримиз хәм руўханийлеримиз қол қойып, мөр

басады».

10

Оныншы бап ¹ Миннетлемеге мөр басқанлар мыналар еди:

Хахалия улы хәким Нехемия хәм Седекия.

² Руўханийлер:

Серая, Азария, Еремия, ³ Пашхур, Амария, Малкия, ⁴ Хаттуш, Шебания, Маллух, ⁵ Харим, Меремот, Обадия, ⁶ Даниел, Гиннетон, Барух, ⁷ Мешуллам, Абия, Миямин, ⁸ Маазия, Билгай, Шемая.

⁹ Лебийлилер:

Азания улы Ешуа, Хенадад урпақларынан Биннуй, Қадмиел, ¹⁰ олардың туўысқанлары: Шебания, Ходия, Келита, Пелая, Ханан, ¹¹ Миха, Рехоб, Хашабия, ¹² Заккур, Шеребия, Шебания, ¹³ Ходия, Баний, Бенину,

¹⁴ Халық басшылары:

Парош, Пахат-Моаб, Элам, Затту, Баний, ¹⁵ Бунний, Азгад, Бебай, ¹⁶ Адония, Бигўай, Адин, ¹⁷ Атер, Хизкия, Аззур, ¹⁸ Ходия, Хашум, Бетсай, ¹⁹ Хариф, Анатот, Небай, ²⁰ Магпиаш, Мешуллам, Хезир, ²¹ Мешезабел, Садоқ, Яддуа, ²² Пелатия, Ханан, Аная, ²³ Хошеа, Ханания, Хашшуб, ²⁴ Халлохеш, Пилха, Шобек, ²⁵ Рехум, Хашабна, Маасея, ²⁶ Ахия, Ханан, Анан, ²⁷ Маллух, Харим, Баана.

²⁸ Қалған халықтың хәммеси: руўханийлер, лебийлилер, дәрўаза қараўыллары менен хызметшилери, қосықшылар, Қудайдың Нызамына муўапық басқа халықлардан бөлекленген хәр бир адам хаяллары хәм оқылғанды түсине алатуғын ул-қызлары менен бирге ²⁹ өз туўысқанларына, яғный ақсүйеклерге қосылып былай деп ант ишти: «Бизлер Қудайдың Өз қулы Муўса арқалы берген Нызамы бойынша жасаймыз, Ийемиз болған Жаратқан Ийениң барлық буйрықларына, нызам хәм қағыйдаларына толық бойсынамыз. Ал бойсынбағанларға нәлет жаўсын! ³⁰ Этирапымыздағы халықлар менен қыз алып, қыз бериспеймиз. ³¹ Егер этираптағы халықлар Шаббат күни қандай да бир затын ямаса бийдайын сатыў ушын алып келсе, олардан Шаббат күни ямаса қандай да бир мухаддес күнде зат сатып алмаймыз. Хәр жети жылдың жетинши жылында бир рет жерди сүрмеймиз хәм қарызларымыздан кешемиз. ³² Қудайымыздың Ибадатханасындағы хызмет ушын жылына шекелдің үштен бирин бериў миннетлемесин өзимизге аламыз. ³³ Бул ақша мухаддес нанлар, күнделикли ғәлле садақалары, күнделикли жандырылатуғын қурбанлықлар, Шаббат күни, Жаңа ай байрамлары, белгиленген байрамлар, мухаддес садақалар, Израил урпақларының гүнасын кешириў ушын берилетуғын қурбанлықлар хәм Қудайымыздың Ибадатханасындағы басқа ислер ушын жумсалады. ³⁴ Бизлер

– руўханийлер, лебийлилер хәм халық биргеликте шек таслаймыз. Ол арқалы Нызамда жазылғанына муўапық, Қудайымыз Жаратқан Ийениң қурбанлық орнында жағылатуғын отынды хәр жылы белгиленген ўақытта Қудайымыздың Ибадатханасына қайсы әўладтың алып келетуғынын белгилеп аламыз. ³⁵ Хәр жылы егинимиздиң хәм хәр бир мийўе ағашымыздың биринши өнимин Жаратқан Ийениң Ибадатханасына алып келемиз. ³⁶ Нызамда жазылғанындай, туңғыш улларымызды, малларымыздың биринши төллерин, сондай-ақ ири хәм майда малларымыздың биринши төллерин Қудайымыздың Ибадатханасына, сол жерде хызмет етип атырған руўханийлерге алып келемиз. ³⁷ Және дәслепки тартылған уннан ийленген қамырымызды, басқа өнимлеримизден берилетуғын садақалардың, барлық мийўе ағашларымыздың мийўелериниң, шараптың хәм зәйтүн майының дәслепки өнимлерин Қудайымыздың Ибадатханасындағы затлар сақланатуғын бөлмеге қосыў ушын руўханийлерге беремиз. Ал жеримизден өнген өнимнен берилетуғын үсирди лебийлилерге беремиз. Себеби дийханшылық пенен шуғылланатуғын хәмме қалалардан алынатуғын үсирди лебийлилер жыйнайды. ³⁸ Лебийлилер үсир жыйнап атырғанда, Харон урпағынан болған бир руўханий олардың қасында болады. Лебийлилер өзлери жыйнаған үсирден оннан бирин Қудайдың Ибадатханасындағы затлар сақланатуғын бөлмеге береди. ³⁹ Израил халқы хәм лебийлилер бийдайдан, жаңа шараптан, зәйтүн майынан берилетуғын садақаларды сол затлар сақланатуғын бөлмелерге алып келеди. Ол жерде Мухаддесхана буйымлары сақланады. Сондай-ақ руўханийлер, дәрўаза қараўыллары хәм қосықшылар хызмет ўақтында сол жерде болады.

Бизлер Қудайымыздың Ибадатханасын қараўсыз қалдырмаймыз».

11

Он биринши бап Ерусалим турғынлары

¹ Халық басшылары мухаддес қала Ерусалимде қалып, сол жерге орналасты. Халықтың оннан бириниң мухаддес қалаға, Ерусалимге келип жасаўы ушын шек тасланды. Ал қалған тоғыз бөлеги өз қалаларында қалды. ² Және Ерусалимде жасап қалыўды қәлегенлердиң хәммесине халық пәтия берди.

³ Деген менен, базы израиллылар, руўханийлер, лебийлилер, Ибадатхана хызметшилери, Сулайманның хызметшилериниң урпағынан болғанлар өз ийеликлеринде, Яхуда қалаларында жасады. Ерусалимде жасайтуғын ўәлаят басшылары мыналар еди: ⁴ Яхуда хәм Бенямин урпақларынан базылары Ерусалимге орналасты.

Яхуда урпақларынан: Перес нәсилинен Атая. Атая Уззия улы, Уззия

Захария улы, Захария Амария улы, Амария Шефатия улы, Шефатия Махалалел улы, Махалалел Перес нәсилинен еди. ⁵ Шела нәсилинен Маасея. Маасея Барух улы, Барух Кол-Хозе улы, Кол-Хозе Хазая улы, Хазая Адая улы, Адая Йояриб улы, Йояриб Захария улы, Захария Шела нәсилинен еди. ⁶ Перес урпақларынан 468 адам Ерусалимге орналасты. Олар батыр жаўынгерлер еди.

⁷ Бенямин урпағынан:

Мешуллам улы Саллу. Мешуллам Йоед улы, Йоед Педая улы, Педая Қолая улы, Қолая Маасея улы, Маасея Итиел улы, Итиел Ешая улы еди. ⁸ Саллуға Габбай хәм Саллай қосылып, хәммеси болып 928 адам болды. ⁹ Зихрий улы Йоел оларға басшылық етти, ал Хассенуа улы Яхуда қалада Йоелден кейинги екінши басшы еди.

¹⁰ Руўханийлерден: Йояриб улы Едая, Яхин, ¹¹ Қудайдың Ибадатханасының бас хызметшиси Серая. Серая Хилкия улы, Хилкия Мешуллам улы, Мешуллам Садок улы, Садок Мерайот улы, Мерайот Ахитуб улы еди.

¹² Олардың Қудайдың Ибадатханасында хызмет ететуғын туўысқанларының саны 822 адам;

Ерохам улы Адая. Ерохам Пелалия улы, Пелалия Амсий улы, Амсий Захария улы, Захария Пашхур улы, Пашхур Малкия улы еди. ¹³ Адаяның әулад басшылары болған туўысқанлары барлығы болып 242 адам;

Азарел улы Амашсай. Азарел Ахзай улы, Ахзай Мешиллемот улы, Мешиллемот Иммер улы еди. ¹⁴ Амашсайдың батыр жаўынгер болған туўысқанлары 128 адам. Олардың басшысы Қаггедолим улы Забдиел еди.

¹⁵ Лебийлилерден: Хашшуб улы Шемая. Хашшуб Азриқам улы, Азриқам Хашабия улы, Хашабия Бунний улы еди. ¹⁶ Лебийлилердің басшыларынан Шаббетай хәм Йозабад. Олар Қудайдың Ибадатханасының сыртқы ислери менен шуғылланатуғын еди. ¹⁷ Миха улы Маттания тәрийиплеў дуўасын алып барыўшы бас жетекши еди. Миха Забдий улы, Забдий Асаф улы еди. Маттанияның туўысқанларынан бири Бақбуқья оннан кейинги екінши дәрежели хызметши еди. Және де, Шаммуа улы Абда да бар еди. Шаммуа Галал улы, Галал Едутун улы еди. ¹⁸ Мухаддес қалада жасайтуғын лебийлилер барлығы болып 284 адам еди.

¹⁹ Дәрўаза қараўыллары:

Дәрўазаларда Аққуб, Талмон хәм олардың туўысқанлары нәўбетшилик ететуғын еди. Олар хәммеси болып 172 адам еди.

²⁰ Израиллылардың, руўханийлердің хәм лебийлилердің қалғанлары Яхуданың барлық қалалары бойлап, өз үлесине тийген жерде жасады.

²¹ Ибадатхана хызметшилери Офелде жасады. Оларды Сиха менен Гишпа басқарды.

²² Лебийлилердің Ерусалимдегі басшысы Баний улы Уззий болып, Баний Хашабия улы, Хашабия Маттания улы, Маттания Миха улы еді. Уззий Қудайдың Ибадатханасында қосық айтыу хызметін атқарып келген Асафтың ұрпақтарынан еді. ²³ Патшаның қосықшыларға берген айрықша пәрманы бар еді. Қосықшыларға хәр күн үшін белгіленген мұғдарда қаржы ажыратылған еді.

²⁴ Яхуда улы Зерах ұрпақтарынан Мешезабел улы Петахия Израил халқына байланысly барлық істерде Персия патшасының кеңесшиси болды.

Ерусалимнің сыртындағылар

²⁵ Яхуда ұрыуының айырым адамлары өз атызларына жақын жердегі қалаларда жасап қалды. Олар: Кирят-Арбада хәм оған тийісли аўылларда, Дибонда хәм оған тийісли аўылларда, Еқабсеелде хәм оған тийісли аўылларда, ²⁶ Ешуада, Моладада, Бейт-Пелетте, ²⁷ Хасар-Шуалда, Беер-Шебада хәм оған тийісли аўылларда, ²⁸ Сиклагта, Мехонада хәм оған тийісли аўылларда, ²⁹ Эн-Риммонда, Сорада, Ярмутта, ³⁰ Заноахда, Адулламда хәм оған тийісли аўылларда, Лахиште хәм оған тийісли атызларда, Азеқада хәм оған тийісли аўылларда жасап қалды. Олар Беер-Шебадан Қинном ойпатлығына шекемгі жерлерге орналасты.

³¹ Бенямин ұрпақлары Геба, Михмас, Айя, Бейт-Эл хәм оның этирапындағы аўылларда, ³² Анатот, Ноб, Анания, ³³ Хасор, Рама, Гиттайым, ³⁴ Хадид, Себоим, Небаллат, ³⁵ Лод, Оно хәм Өнерментшилер ойпатлығында жасады.

³⁶ Яхуда жеринен келген лебийлилердің айырым топарлары беняминлилер арасына орналасты.

12

Он екінші бап Руўханийлер менен лебийлилердің дизими

¹ Шеалтиел улы Зеруббавел хәм бас руўханий Ешуа менен бирге сүргиннен қайтып келген руўханийлер менен лебийлилер мыналар еді:

Руўханийлер: Серая, Еремия, Эзра, ² Амария, Маллух, Хаттуш, ³ Шекания, Рехум, Меремот, ⁴ Иддо, Гиннетон, Абия, ⁵ Миямин, Маадия, Билга, ⁶ Шемая, Йояриб, Едая, ⁷ Саллу, Амоқ, Хилкия, Едая. Булар Ешуаның дәуірінде өзлеринің изіндегі барлық руўханийлерге басшылық еткен еді.

⁸ Лебийлилер:

Ешуа, Биннуй, Қадмиел, Шеребия, Яхуда хәм Маттания. Маттания өз туўысқанлары менен бирге тәрийиплеу қосықларын алып баруы исине жуўапкер еді. ⁹ Ал олардың туўысқанлары Бақбуқия менен Унний хызмет уақтында олардың қарсы алдында туратуғын еді.

¹⁰ Бас руўханий болған Ешуа Йоякимнің әкеси еди. Йояким Эляшибтің әкеси, Эляшиб Йояданың әкеси, ¹¹ Йояда Йонатанның әкеси, Йонатан Яддуаның әкеси еди.

¹² Бас руўханий Йояким дәуирінде әулад басшылары болған руўханийлер мыналар еди: Серая нәсилинен Мерая, Еремия нәсилинен Ханания, ¹³ Эзра нәсилинен Мешуллам, Амария нәсилинен Еҳоханан, ¹⁴ Малихий нәсилинен Йонатан, Шебания нәсилинен Юсуп, ¹⁵ Харим нәсилинен Адна, Мерайот нәсилинен Хелқай, ¹⁶ Иддо нәсилинен Захария, Гиннетон нәсилинен Мешуллам, ¹⁷ Абия нәсилинен Зихрий, Минямин нәсилинен бір басшы, Моадия нәсилинен Пилтай, ¹⁸ Билга нәсилинен Шаммуа, Шемая нәсилинен Йонатан, ¹⁹ Йояриб нәсилинен Маттенай, Едая нәсилинен Уззий, ²⁰ Саллай нәсилинен Қаллай, Амоқ нәсилинен Эбер, ²¹ Хилкия нәсилинен Хашабия, Едая нәсилинен Нетанел.

²² Бас руўханийлер болған Эляшиб, Йояда, Юханан хәм Яддуаның ұақтында, Персия патшасы Дарийдің хұкимдарлығы дәуирінде, лебийли әулад басшыларының хәм руўханийлердің дизими жазып қойылды. ²³ Эляшиб улы Юхананның заманына дейинги лебийли әулад басшыларының дизими жылнама китабына жазылды.

²⁴ Лебийли басшылардан Хашабия, Шеребия хәм Қадмиел улы Ешуа бир тәрәпте, олардың туұысқанлары қарсы тәрәпте турып, Қудайдың адамы болған Даұыттың көрсетпесине муұапық, гезекпе-гезек алғыс-мақтаұ хәм тәрийиплеұ қосықларын айтатуғын еди.

²⁵ Маттания, Бақбуқья, Обадия, Мешуллам, Талмон хәм Аққуб нәубет пенен дәрұаза қараұыллары болып, Ибадатхана дәрұазасының ишиндеги затлар сақланатуғын бөлмелерди қараұыллайтуғын еди.

²⁶ Олар Йосадақтың ақлығы, Ешуаның улы Йояким, хәким Нехемия, улама хәм руўханий Эзра жасаған дәуирде хызмет етти.

Ерусалим дийұалының бағышланыұы

²⁷ Ерусалимнің жаңа дийұалларын Қудайға бағышлаұ рәсимин өткерийұ ушын, хәмме жерде жасап атырған лебийлилер Ерусалимге шақыртылды. Олар тәрийиплеұ қосықларын айтып, кимбал, арфа хәм лиралар шертип, оны қуұанышлы түрде өткерийұи тийис еди. ²⁸ Қосықшылар Ерусалимнің этирапындағы үлкелерден, нетофалылардың аұылларынан, ²⁹ Бейт-Гилгалдан хәм Геба менен Азмаұет жерлеринен келди. Себеби қосықшылар Ерусалим этирапынан өзлери ушын аұыллар қурып алған еди. ³⁰ Руўханийлер менен лебийлилер дәслепп өзлерин пәклеұ рәсиминен өткерди, соңынан халықты, дәрұазаларды хәм дийұалды пәкледи.

³¹ Сонда мен Яхуда басшыларын дийұалдың үстине шығардым хәм

тәрийиплеу қосықтарын айтатуғын үлкен еки топарды тайынладым. Олардың биреуи дийуалдың оң тәрәпи бойлап, Тезек дәрұазасына қарай жүрди.

³² Олардың изинен Қошая хәм Яхуда басшыларының ярымы, ³³ Азария, Эзра, Мешуллам, ³⁴ Яхуда, Бенямин, Шемая, Еремия, ³⁵ хәм кәрнай шерткен бир неше руұханийлер жүрди. Олардан бири Йонатан улы Захария болып, Йонатан Шемая улы, Шемая Маттания улы, Маттания Михая улы, Михая Заккур улы, Заккур Асаф улы еди. ³⁶ Захарияның туұысқанлары Шемая, Азарел, Милалай, Гилалай, Маай, Нетанел, Яхуда хәм Хананий Қудайдың адамы болған Даұйттың саз әсбаптарына уқсаған әсбаптарды шертип жүрди. Олардың алдында улама Эзра жүрди. ³⁷ Олар Булақ дәрұазасынан өтип, Даұйттың қаласының дийуалына қарай көтерилетуғын текшелер арқалы Даұйттың сарайының үстинги тәрәпинен кесип өтип, шығыс тәрәптеги Суұ дәрұазасына қарай кетти.

³⁸ Тәрийиплеу қосықтарын айтатуғын екінши топар дийуалдың үсти бойлап, шеп тәрәпке қарай жүрди. Мен де халықтың ярымы менен бирге олардың изине ердим. Бизлер Тандырлар минарасынан өтип, Кең дийуалға қарай жүрдик. ³⁹ Эфрайым дәрұазасын, Ешана дәрұазасын, Балық дәрұазасын, Хананел минарасын, Жүзлик минарасын хәм Қой дәрұазасын басып өтип, Сақшылар дәрұазасына келип тоқтадық.

⁴⁰ Кейин тәрийиплеу қосықтарын айтатуғын еки топар Қудайдың Ибадатханасындағы өзлериниң орнында турды. Мен де, мениң жанымда болған басшылардың ярымы да сол жерде турды. ⁴¹ Руұханийлер: Эляким, Маасея, Минямин, Михая, Элюенай, Захария, Ханания жанымда кәрнай шертип жүрди. ⁴² Және де, Маасея, Шемая, Элазар, Уззий, Еқоханан, Малкия, Элам хәм Эзер де бар еди. Қосықшылар Израхияның басшылығында бақырып қосық айтты. ⁴³ Сол күни көп қурбанлықтар берилди. Халық шадлыққа бөленди, себеби Қудай оларға үлкен қуұаныш сыйлаған еди. Хаяллар да, балалар да шадлыққа бөленди, Ерусалимниң шадлығы узақларға еситилип турды.

⁴⁴ Сол күни берилген садақалар, дәслепки өнимлер хәм үсирлер сақланатуғын бөлмелер үстинен жууапкер адамлар хызметке қойылды. Хәмме яхудалылардың руұханийлер менен лебийлилердиң хызметинен кеули тоқ болғанлықтан, Нызам бойынша қалалардың этирапындағы егислик жерлерден жыйналатуғын, руұханийлер менен лебийлилерге арналған үлеслер усы бөлмелерге алып келинди. ⁴⁵ Руұханийлер менен лебийлилер өзлериниң Қудайының хызметин хәм пәклеу хызметин алып барды. Қосықшылар менен дәрұаза қарауыллары да Даұйттың хәм оның улы Сулайманның көрсетпеси бойынша өз хызметлерин атқарды. ⁴⁶ Өйткени бұрыннан Даұйт пенен Асафтың дәуиринде қосықшыларға жетекши

қойылған болып, Қудайға арнап алғыс-мақтау хәм тәрийиплеу қосықларын айтатуғын еди. ⁴⁷ Зеруббабелдің хәм Нехемияның заманында пүткіл Израил халқы қосықшылар менен қарауылларды күнделикли азық-ауқат пенен тәмийинлеп турды. Халық лебийлилерге өз үлеслерин айырып берди, лебийлилер де Харон урпақларына, яғный руұханийлерге тийислисин ажыратып берди.

13

Он үшінши бап Нехемияның соңғы киргизген жаңалығы

¹ Сол күни Муұсаның китабы халыққа оқып берилди. Китапта былай деп жазылған еди: «Аммонлар менен моаблылар хеш қашан Қудайдың жәмийетине кире алмайды. ² Себеби олар Израил халқы Мысырдан шыққанда, оларды суұ хәм нан менен қарсы алыұдың орнына, израиллыларды ғарғау ушын Балаамды жаллап алды. Бирақ Қудайымыз ғарғысты жарылқауға айландырды». ³ Бул Нызамды еситкеннен соң, Израил халқы барлық өзге миллет адамларын өзлеринен бөлекледи.

⁴ Буннан алдын Қудайымыздың Ибадатханасындағы затлар сақланатуғын бөлмеге руұханий Эляшиб қадағалаушы етип тайынланған еди. Ол Тобия менен жақын байланыста болып, ⁵ Тобияға үлкен бир бөлме ажыратып берген еди. Бурын бул бөлмеге ғалле садақалары, хош ийисли түтетки, Ибадатхана буйымлары, сондай-ақ нызам бойынша лебийлилерге, қосықшыларға хәм дәрұаза қарауылларына тийисли болған дән, шарап хәм зәйтүн майынан алынған үсирлер, руұханийлерге берилген садақалар қойылатуғын еди.

⁶ Бирақ бул ислер болып атырған ўақытта мен Ерусалимде емес едим. Себеби Бабилон патшасы Артаксеркстиң патшалығының отыз екінши жылы мен патшаға кеткен едим. Бир неше ўақыт өткеннен кейин, мен патшадан рухсат алып, ⁷ Ерусалимге қайттым. Сонда Эляшиб ислеген жаман ис, яғный Эляшибтиң Тобияға Қудайдың Ибадатханасының хәўлисинен бир бөлме ажыратып бергенин билдим. ⁸ Буған қатты ғәзебим келип, Тобияға тийисли хәмме затларды бөлмеден шығарып, ылақтырдым. ⁹ Кейин бөлмелерди пәклеўди буйырдым. Соңынан Қудайдың Ибадатханасына тийисли буйымларды, ғалле садақаларын хәм хош ийисли түтеткини ол жерге қайтадан қойдырдым.

¹⁰ Және де, лебийлилерге өз үлеслери берилмегенин, сол себепли Ибадатханада хызмет етип жүрген лебийлилер менен қосықшылар өз атызларына кетип қалғанын билдим. ¹¹ Сонда ел басшыларына кейип, оларға: «Қудайдың Ибадатханасы неге қарауысыз қалды?» – дедим. Соңынан кетип қалғанлардың хәммесин қайта жыйнап, өз орынларына хызметке қойдым.

¹² Сонда пүткіл Яхуда халқы дәннен, шараптан хәм зәйтүн майынан беретугын үсирлерин затлар сақланатуғын бөлмелерге алып келе баслады.

¹³ Мен руұханий Шелемияны, улама Садоқты хәм лебийлилерден Педаяны затлар сақланатуғын бөлмелерге жуўапкер етип, ал Маттанияның ақлығы, Заккурдың улы Хананды оларға жәрдемши етип қойдым. Булар садық адамлар еди. Олардың ұазыйпасы Лебий урыўынан болған туўысқанларына үлеслерин бөлип бериўден ибарат еди.

¹⁴ О, Қудайым, мени ядға ала гөр. Қудайымның Ибадатханасы ушын хәм ондағы хызметлер ушын ислеген жақсы ислеримди хеш қашан умытпағайсаң!

¹⁵ Сол күнлери Яхудада базы адамлардың Шаббат күни искенжеде жүзим сығып атырғанын көрдим. Базылардың қап-қап дәнди ешеклерине жүклеп, және де шарап, жүзим, әнжир хәм басқа да жүклерди артып, Шаббат күни Ерусалимге алып киятырғанын көрдим. Сол күни, мен оларды азық-аўқат сатып атырғаны ушын қатты ескерттим. ¹⁶ Соның менен бирге Ерусалимде жасайтуғын тирлилер балық хәм хәр түрли затлар алып келип, Шаббат күни Ерусалимде жасайтуғын яхудийлерге сатып жүрди. ¹⁷ Мен Яхуда ақсүйеклерине кейип, оларға былай дедим: «Неге бундай жаўыз ислерди ислеп, Шаббат күнин хорлап атырсыз? ¹⁸ Ата-бабаларыңыз да усылай ислегенликтен Қудайымыз басымызға хәм бул қалаға апатшылық жаўдырмады ма? Сизлер Шаббат күнин хорлаў арқалы Қудайдың Израилға деген ғәзебин лаўлатып атырсызлар».

¹⁹ Буннан кейин, мен: «Шаббат күнинен алдыңғы күн геўгим түсе баслағаннан Ерусалим дәрўазалары жабылып, олар Шаббат күни өткенше ашылмасын», – деп буйырдым. Шаббат күни қалаға хеш бир жүктин киргизилмеўи ушын, хызметшилеримнен базыларын дәрўазаларға қойдым.

²⁰ Сонда саўдагерлер хәм хәр қыйлы нәрселерди сатыўшылар бир-еки рет Ерусалим сыртында түнеди. ²¹ Бирақ мен оларға қатты кейип: «Сизлер неге дийўал жанында түнеп атырсызлар? Егер және усылай ислейтуғын болсаңыз, сизлерге қарсы шара қолланаман», – дедим. Сол күннен баслап, олар Шаббат күни келмейтуғын болды. ²² Шаббат күниниң мухаддеслигин сақлаў ушын, мен лебийлилерге өзлерин пәклеўди хәм келип, дәрўазаларда нәўбетшилик етиўди буйырдым.

О, Қудайым, бул ис ушын да мени еске алып, Өзиңниң уллы мийримиң менен маған реҳим ете гөр!

²³ Және мен сол күнлери ашдодлы, аммон хәм моаблы ҳаялларға үйленген яхудийлердиң де бар екенин билдим. ²⁴ Хәтте, олардың балаларының ярымы ашдодлылар сөйлейтуғын тилде ямаса басқа халықлардың тилинде сөйлеп, яхудий тилин билмейди екен. ²⁵ Соның ушын мен оларға кейип, нәлет айттым.

Айырым еркеклерди урып, шашларын жулдым. Оларға Қудайдың аты менен былай ескерттим: «Қызларыңызды өзге миллет адамларына турмысқа бермеңдер, өзлериңіз де, улларыңыз да олардың қызларына үйленбеңдер.

²⁶ Израил патшасы Сулайман да усындай хаяллар себепли гүнаға батқан жоқ па еди? Көплеген халықларда оған ұқсаған патша жоқ еди. Ол өз Қудайының сүйиклиси болғанлықтан, Қудай оны пүткіл Израил үстинен патша етип қойған еди. Сондай болса да, өзге миллетлерден алған хаяллары оны да гүнаға баслады. ²⁷ Өзге миллет қызларына үйленіп, Қудайымызға опасызлық еттіңіз. Ислеген бул уллы жаўызлығыңызды көрмесликке алыўымыз керек пе?»

²⁸ Бас руўханий Эляшибтиң улы Йояданың улларынан бири хоронлы Санбаллаттың күйеў баласы еди. Сол себепли мен оны жанымнан қуўып жибердим.

²⁹ О, Қудайым, оларды еске ала гөр! Себеби олар руўханийлик хызметин, руўханийлик хәм лебийлик келисимин бузып, мухаддесликті ҳарамлады.

³⁰ Усылайынша, мен руўханийлер менен лебийлилерди хәмме жат нәрселерден тазаладым. Және олардың хызметлерин қайта тиклеп, жұмысларын белгилеп бердим. ³¹ Жандырылатуғын отынлар менен егиннің дәслепки өнімлерин белгиленген ўақытта алып келиўди жолға қойдым.

О, Қудайым, буларды мениң ийгилигим ушын еске ала гөр!